

OPŠTA KONVENCIJA

O SOCIJALNOM OSIGURANJU IZMEĐU FRANCUSKE I JUGOSLAVIJE, ZAKLJUČENA I POTPISANA 5. JANUARA 1950. GODINE

Deo I OPŠTA NAČELA

Član 1.

Paragraf 1

Za jugoslovenske ili francuske radnike i lica koja su s njima izjednačena po propisima o socijalnom osiguranju nabrojanim u članu 2. ove konvencije, obavezni su odnosni propisi koji se primenjuju u Francuskoj ili Jugoslaviji, po kojim propisima uživaju prava oni, kao i lica koja od njih izvode svoja prava, pod istim uslovima kao i državljani svake od tih zemalja.

Kao "radnici i lica koja su s njima izjednačena", na koja se odnosi ova konvencija, podrazumevaju se, u smislu jugoslovenskog zakonodavstva, lica u radnom odnosu i lica koja su s njima izjednačena u pogledu socijalnog osiguranja.

Paragraf 2

Za jugoslovenske ili francuske državljane, osim onih na koje se odnosi paragraf 1 ovog člana, obavezni su odnosni propisi o porodičnim pomoćima nabrojanim u članu 2, koji se primenjuju u Francuskoj ili u Jugoslaviji i uživaju pravo po tim propisima pod istim uslovima kao i državljani svake od tih zemalja.

Paragraf 3

Jugoslovenski ili francuski državljani nastanjeni u Francuskoj ili u Jugoslaviji mogu koristiti dobrovoljno osiguranje, odnosno dobrovoljno produženje osiguranja, po propisima nabrojanim u članu 2, pod istim uslovima kao i državljani zemlje u kojoj su nastanjeni, uzimajući u obzir, prema potrebi, vreme osiguranja u Jugoslaviji i u Francuskoj.

Član 2.

Paragraf 1

Zakonodavstva o socijalnom osiguranju na koje se primenjuje ova konvencija jesu:

1) u Francuskoj:

- a) opšte zakonodavstvo koje ustanovljuje organizaciju socijalnog osiguranja;
- b) Opšte zakonodavstvo kojim se uređuje socijalno osiguranje koje se primenjuje na osiguranike nepoljoprivrednih zanimanja, a obuhvata osiguranje rizika bolesti, invalidnosti, starosti, smrti i troškova materinstva, izuzimajući odredbe o dobrovoljnom osiguranju za slučaj starosti za francuske državljane koji se nalaze ili koji su bili u radnom odnosu ili van tog odnosa u inostranstvu;
- c) zakonodavstvo koje se primenjuje na radnike i sa njima izjednačena lica poljoprivrednih zanimanja, a koje obuhvata iste rizike i troškove;
- d) zakonodavstvo o porodičnim pomoćima;

- e) zakonodavstvo o sprečavanju i obeštećenju nesrećnih slučajeva na poslu i profesionalnih oboljenja;
- f) posebna socijalna osiguranja, ukoliko se odnose na rizike i davanja pokrivena zakonodavstvima nabrojanim u prethodnim stavovima, a naročito uređenje koje se odnosi na socijalno osiguranje u rudnicima.

U Jugoslaviji:

- a) Zakonodavstvo o socijalnom osiguranju (zdravstveno osiguranje, invalidsko osiguranje, uključujući nesreću na poslu i profesionalne bolesti, penzijsko osiguranje), izuzimajući odredbe kojima se obezbeđuje posebna zaštita jugoslovenskim državljanima koji se nalaze ili su bili u radnom odnosu u inostranstvu;
- b) Zakonodavstvo o organizaciji i finansiranju socijalnog osiguranja;
- c) Zakonodavstvo o dodacima na decu.

Paragraf 2

Ova konvencija jednako će se primenjivati i na sva zakonodavna i normativna akta koja su izmenila ili dopunila, ili koja će izmeniti ili dopuniti zakonodavstva nabrojana u paragrafu 1. ovoga člana.

Međutim, ona će se primeniti:

- a) na zakonodavna ili normativna akta koja bi obuhvatila neku novu granu socijalnog osiguranja - samo ako o tome bude usledio sporazum između zemalja ugovornica.
- b) Na zakonodavna i druga normativna akta kojima se postojeća uređenja socijalnog osiguranja proširuju na nove kategorije korisnika - samo ako u tom pogledu vlada države koja menja svoje zakonodavstvo, ne saopšti svoje protivljenje vladi druge države u roku od tri meseca od dana službenog objavljivanja odnosnih akata.

Paragraf 3

Uslovi pod kojima će se odredbe francuskog zakonodavstva o posebnom uređenju za studente i odredbe jugoslovenskog uređenja zdravstvene zaštite studenata moći primeniti na državljane druge države, biće predmet posebnog protokola.

Član 3.

Paragraf 1

Radnici i lica s njima izjednačena, po zakonodavstvima koja se primenjuju u svakoj od zemalja ugovornica, zaposleni u jednoj od tih zemalja, podvrgnuti su zakonodavstvima koja su na snazi u mestu njihovog zaposlenja.

Paragraf 2

Od načela postavljenog u paragrafu 1 ovog člana, postoje sledeći izuzeci:

- a) Radnik i sa njim izjednačeno lice zapošljen u preduzeću koje na teritoriji jedne od dveju država ima svoj pogon kome on redovno pripada, i koji je upućen od strane tog preduzeća da za njegov račun izvrši određeni posao na području druge države, ostaje

podvrgnut zakonodavstvu prve države kao da je produžio da radi na njenoj teritoriji, pod uslovom da predvidljivo trajanje posla koji treba da izvrši ne pređe tri godine, podrazumevajući i trajanje godišnjeg odmora;

- b) radnici i lica s njima izjednačena javnih ili privatnih saobraćajnih preduzeća jedne od zemalja ugovornica, uposleni u drugoj zemlji bilo prolazno, bilo kao ambulatno osoblje, podvrgnuti su isključivo odredbama koje su na snazi u zemlji u kojoj preduzeće ima svoje sedište;
- c) radnici i lica s njima izjednačena zvaničnih administrativnih ustanova, koji su upućeni iz jedne zemlje ugovornice u drugu, podvrgnuti su odredbama koje su na snazi u zemlji iz koje su upućeni;
- d) diplomatski i konzularni predstavnici od karijere, podrazumevajući tu i službenike koji pripadaju kadru kancelarijskog osoblja, nisu podvrgnuti odredbama koje su na snazi u zemlji u kojoj prebivaju.

Paragraf 3

Jugoslovenski i francuski državljani, osim radnika i lica s njima izjednačenih, podvrgnuti su zakonodavstvu o porodičnim pomoćima koje je na snazi u mestu njihove glavne stručne delatnosti. Ako ne obavljaju nikakvu stručnu delatnost, podvrgnuti su zakonodavstvu o porodičnim pomoćima koje je na snazi u mestu njihovog redovnog prebivanja.

Paragraf 4

Upravne vlasti strana ugovornica mogu sporazumno predvideti i druge izuzetke od pravila sadržanih u paragrafima 1. i 3. ovog člana; one se mogu, isto tako, sporazumeti da se izuzeci predviđeni u paragrafu 2. ne primenjuju u nekim posebnim slučajevima.

Član 4.

Ne dirajući u izuzetke predviđene u stavovima c) i d) paragrafa 2 člana 3, odredbe paragrafa 1 pomenutog člana 3. primenjuju se na radnike i lica s njima izjednačena, koji su uposleni kod jugoslovenskih ili francuskih diplomatskih ili konzularnih predstavništava ili u ličnoj službi kod službenika tih predstavništava.

Radnici i lica s njima izjednačena koji su državljani one zemlje o čijem se diplomatskom ili konzularnom predstavništvu radi, a koji nisu stalno nastanjeni u zemlji u kojoj su zaposleni, ostaju podvrgnuti primeni zakonodavstva zemlje njihovog porekla. Ipak, oni mogu, sa pristankom vrhovnog upravnog organa zemlje o čijem se diplomatskom ili konzularnom predstavništvu radi, optirati za primenu odredaba paragrafa 1. člana 3.

DEO II POSEBNE ODREDBE

GLAVA I- OSIGURANJE ZA SLUČAJ BOLESTI - MATERINSTVA - SMRTI

Deo I- Pravo na davanje

Član 5.

Radnici i sa njima izjednačena lica koji odlaze iz Francuske u Jugoslaviju ili obratno, uživaju, kao i članovi njihove porodice koji žive s njima u istom domaćinstvu u zemlji novog mesta rada, davanja iz osiguranja za slučaj bolesti te zemlje:

- 1) ukoliko je prilikom njihovog poslednjeg dolaska u tu zemlju utvrđeno da su sposobni za rad;
- 2) ukoliko su stekli svojstvo socijalnog osiguranika posle svog poslednjeg dolaska na teritoriju zemlje novog mesta rada;
- 3) ukoliko ispunjavaju uslove propisane zakonodavstvom te zemlje, uzimajući u obzir, ako je to potrebno, periode osiguranja ili sa njima izjednačene periode, navršene po osnovu zakonodavstva druge zemlje.

Član 6.

Radnici i sa njima izjednačena lica, koji odlaze iz Francuske u Jugoslaviju ili obratno, uživaju, kao i članovi njihove porodice, u Jugoslaviji ili Francuskoj, davanja za slučaj materinstva:

- 1) ukoliko su bili u radnom odnosu ili na izjednačenom poslu u zemlji njihovog novog mesta rada;
- 2) ukoliko u toj zemlji ispunjavaju uslove propisane za uživanje pomenutih davanja, sabirajući, ako je to potrebno, periode osiguranja i sa njima izjednačene periode navršene u jednoj i drugoj zemlji.

Ako do porođaja ne dođe na teritoriji zemlje zapošljenja, davanja u naturi pružaju se prema zakonodavstvu koje je na snazi u drugoj zemlji. Ova davanja naknađuju se shodno uslovima koji su predviđeni u članu 8 G.

Član 7.

Radnici i sa njima izjednačena lica koji odlaze iz jedne zemlje u drugu stiču pravo na posmrtnu pomoć, koje predviđa francusko ili jugoslovensko zakonodavstvo, shodno zakonodavstvu zemlje novog mesta rada:

- 1) ukoliko su u toj zemlji bili u radnom odnosu ili na izjednačenom poslu;
- 2) ukoliko ispunjavaju uslove propisane za uživanje davanja u odnosu na zakonodavstvo zemlje njihovog novog mesta rada, sabirajući, ako je to potrebno, periode osiguranja i sa njima izjednačene periode navršene u jednoj i drugoj zemlji.

Član 8.

Paragraf 1. - Francuski ili jugoslovenski radnik ili sa njim izjednačeno lice, kome su priznata davanja iz osiguranja za slučaj bolesti i materinstva na teret ustanove jedne od dveju zemalja, i koji boravi na području pomenute zemlje, zadržava to pravo i kad boravi na teritoriji druge zemlje, pod uslovom da je pre promene boravka dobio odobrenje ustanove kod koje je osiguran, koja će pravilno oceniti razloge ove promene.

Paragraf 2. - Francuski ili jugoslovenski radnik, ili sa njim izjednačeno lice, koji je osiguran kod ustanove socijalnog osiguranja, a nastanjen je u jednoj od dveju zemalja, ima pravo na davanja iz osiguranja za slučaj bolesti i materinstva za vreme privremenog boravka na plaćenom odsustvu u svojoj zemlji porekla, kad njegovo stanje zahteva neposrednu lekarsku negu, podrazumevajući tu i bolničko lečenje. Ovo pravo imaju i članovi porodice

koji zajedno sa radnikom privremeno borave u državi čiji su državljani za vreme korišćenja plaćenog godišnjeg odmora.

Član 8A.

Francuski ili jugoslovenski radnici na koje se odnosi paragraf 2. pod a) člana 3. ove konvencije, kao i članovi porodice koji se nalaze u njihovoj pratnji, imaju pravo na davanja iz osiguranja za slučaj bolesti i materinstva za vreme svoga boravka u zemlji u kojoj su zapošljeni.

Član 8B.

Članovi porodice francuskog ili jugoslovenskog radnika, ili sa njim izjednačenog lica, koji su redovno nastanjeni u jednoj od dveju zemalja, dok je radnik zapošljen u drugoj zemlji, imaju pravo na davanja u naturi iz osiguranja za slučaj bolesti i materinstva koja predviđa zakonodavstvo zemlje u kojoj su nastanjeni.

Član 8C.

Paragraf 1 Korisnik starosne ili invalidske penzije, kome je penzija određena sabiranjem perioda osiguranja navršenih u obe zemlje, stiže i ostvaruje pravo na davanja u naturi za slučaj bolesti i materinstva.

Ova davanja pruža uživaocu jedne ili druge gore navedene penzije kao i članovima njegove porodice ustanova države u kojoj su nastanjeni, kao da je uživatelj penzije ili rente samo prema odredbama zakonodavstva te države.

Paragraf 2 Kada je uživatelj starosne ili invalidske penzije ili rente zbog nesreće na poslu koja se isplaćuje isključivo na osnovu zakonodavstva jedne države, nastanjen na teritoriji druge države, davanja u naturi za slučaj bolesti i materinstva pruža uživaocu, kao i članovima njegove porodice, ustanova države u kojoj je nastanjen, kao da je uživatelj penzije ili rente prema odredbama zakonodavstva te države.

Pravo na ova davanja određuje se prema odredbama zakonodavstva države koja isplaćuje penziju ili rentu. Obim, trajanje i uslovi za korišćenje tih davanja određuju se prema odredbama zakonodavstva države u kojoj su nastanjeni uživatelj penzije ili rente, odnosno članovi njegove porodice.

Odeljak II- Služba davanja i obračunska plaćanja između ustanova

Član 8D.

Kad radnik ili s njim izjednačeno lice ili članovi njegove porodice imaju pravo na davanja: primenom članova 8, 8A, 8B i 8C ili poslednjeg stava člana 6, davanja u naturi pruža ustanova u mestu boravišta prema odredbama zakonodavstva koje ova ustanova primenjuje naročito u pogledu obima i načina pružanja davanja u naturi. Međutim, u slučajevima na koje se odnose članovi 8 i 8A, ova davanja se pružaju za vreme koje predviđa zakonodavstvo koje primenjuje ustanova kod koje je radnik osiguran.

Član 8E.

Priznavanje proteza, ortopedskih pomagala veće vrednosti i drugih davanja u naturi uslovljeno je, osim u slučaju hitne potrebe, odobrenjem ustanove kod koje je radnik osiguran.

Pojam hitne potrebe definišaće vrhovne upravne vlasti dve zemlje.

Međutim, odobrenje ustanove kod koje je radnik osiguran nije potrebno ako se radi o troškovima koji se naknađuju prema paušalnim osnovama shodno odredbama člana 8G.

Član 8F.

Kad radnik ili s njim izjednačeno lice ima pravo na davanja primenom članova 8 i 8A, davanja u novcu pruža ustanova kod koje je radnik osiguran.

Član 8G.

Paragraf 1.

Davanja u naturi koja se pružaju na osnovu odredaba članova 8, 8A, 8B, 8C paragraf 2 i poslednjeg stava člana 6 naknadiće ustanova kod koje je radnik, odnosno užiavalac penzije, odnosno rente zbog nesreće na poslu osiguran, ustanovi koja ih je pružila u drugoj državi.

Paragraf 2.

Administrativnim sporazumom odrediće se način i visina naknada predviđenih ovim članom; ove naknade se isplaćuju bilo na osnovu potvrda o stvarnim troškovima, bilo prema paušalnim osnovama.

Međutim, nadležne vlasti dve strane ugovornice mogu u cilju pojednostavljenja sporazumno odlučiti da se nikakve naknade ne vrše između ustanova dveju zemalja.

Član 8H.

Za davanja koja se pružaju primenom člana 8C paragraf 1. ne vrše se nikakve naknade između ustanova.

Glava II Invalidsko osiguranje

Član 9.

Paragraf 1

Radnicima koji prelaze iz jedne u drugu stranu ugovornicu, periodi osiguranja i sa njima izjednačeni periodi navršeni shodno propisima socijalnog osiguranja prve strane sabiraju se, pod uslovom da se ne poklapaju sa periodima osiguranja i njima izjednačenim periodima navršenim prema propisima druge strane, i to kako za sticanje uslova za prava na novčana davanja (penzije) ili naturalna davanja (lečenje) iz navedenog osiguranja, tako i radi održavanja ili ponovnog uspostavljanja tih prava.

Paragraf 2

Davanja u novcu iz invalidskog osiguranja određuju se prema sledećim pravilima:

- a) ako do nesposobnosti za rad posle koje je nastupila invalidnost dođe usled bolesti ili nesrećnog slučaja u vreme dok je radnik bio osiguran po francuskim propisima nadležna francuska ustanova će odrediti davanja u skladu sa propisima koje primenjuje i na svoj teret,
- b) radniku iz tačke a) nadležna Jugoslovenska ustanova određuje prava na davanje iz invalidskog osiguranja prema Jugoslovenskim propisima u sledećim slučajevima:
 - ako su navedenom radniku za sticanje uslova za pravo na davanja iz invalidskog osiguranja prema Jugoslovenskim propisima potrebni periodi osiguranja navršeni

prema francuskim propisima, nadležna jugoslovenska ustanova će, radi ispunjavanja uslova za sticanje prava na ta davanja, uzeti u obzir francuske periode osiguranja i sa njima izjednačene periode, primenjujući pravila o sabiranju predviđena u paragrafu 1. ovog člana, i odrediće invalidsku penziju srazmerno periodima osiguranja navršenim samo prema jugoslovenskim propisima,

- ako radnik ispunjava uslove za davanje iz invalidskog osiguranja bez primene paragrafa 1, Jugoslovenska nadležna ustanova će odrediti davanje u skladu sa propisima koje primenjuje.

c) ako je u trenutku nesposobnosti za rad posle koje je nastupila invalidnost radnik bio osiguran prema jugoslovenskim propisima, nadležna jugoslovenska ustanova odrediće davanje iz invalidskog osiguranja prema svojim propisima, uzimajući u obzir periode osiguranja ili sa njima ujednačene periode navršene po francuskim propisima kao da su ti periodi navršeni po jugoslovenskim propisima. Ovako određena penzija pada na teret nadležne Jugoslovenske ustanove.

Kad zainteresovani radnik ispuni uslove za sticanje prava na starosnu penziju prema francuskim propisima, nadležna francuska ustanova, za sticanje uslova za to pravo uzima u obzir periode osiguranja ili sa njima izjednačene periode navršene prema Jugoslovenskim propisima kao da su u pitanju periodi navršeni prema francuskim propisima.

Radi određivanja iznosa starosne penzije koju duguje, nadležna francuska ustanova uzima u obzir samo periode osiguranja navršene prema propisima koje ona primenjuje.

Jugoslovenska nadležna ustanova tada pristupa ponovnom određivanju invalidske penzije koju ona duguje prema odredbama tačke b) ovog paragrafa.

Član 10.

Ako posle obustave invalidske penzije osiguranik ponovno uspostavi svoje pravo, isplatu davanja preuzima ustanova koja je obavezna da isplaćuje prvobitno određenu penziju.

Ako posle ukidanja invalidske penzije stanje osiguranikovo zahteva određivanje nove invalidske penzije, ova penzija se isplaćuje na osnovu pravila sadržanim u gornjem članu 9.

Član 11.

Invalidska penzija se, ako je potrebno, pretvara u starosnu penziju kada se ispune uslovi za starosnu penziju prema zakonskim propisima strane ugovornice čije socijalno osiguranje duguje invalidsku penziju.

Starosnu penziju koja zamenjuje invalidsku isplaćuje, shodno odredbama Konvencije, socijalno osiguranje koje je u prethodnom periodu bilo davalac invalidske penzije.

Ako su ukupna davanja na koja osiguranik ima pravo na osnovu starosnog i invalidskog osiguranja obe zemlje niža od:

- minimalnog iznosa starosne penzije (dodatak starim radnicima) utvrđene umesto invalidske, ili
- iznosa invalidske penzije, kad iznos zamenjene starosne penzije ne može biti niži od iznosa invalidske penzije.

Razlika se isplaćuje na teret socijalnog osiguranja koji je davao pomenutu penziju.

Član 12.

Pravila izražena u članovima 9. do 11. primenjuju se i na radnike koji su bili uposleni u rudnicima u Jugoslaviji i u Francuskoj, kako u pogledu sticanja prava na davanja zbog iznemoglosti, koja su predviđena u francuskom socijalnom osiguranju u rudnicima, tako i u pogledu održanja ili uspostavljanja tih prava.

Ipak, penzija zbog profesionalne iznemoglosti, predviđena specijalnim zakonodavstvom za radnike u rudnicima u Francuskoj, dodeljivaće se samo onim osiguranicima koji su bili podvrgnuti tom zakonodavstvu u času kada je nastupio nesrećni slučaj ili oboljenje od kojih je nastala iznemoglost i koji su prebivali u Francuskoj do ostvarenja pomenute penzije. Isplata ove penzije obustavlja se penzioneru koji stupi na posao izvan Francuske.

Član 13.

Vrhovni upravni organi država ugovornica regulisaće zajedničkim sporazumom modalitete lekarske i administrativne kontrole invalida.

Glava III

Osiguranje za slučaj starosti i osiguranje za slučaj smrti (penzije)

Član 14.

Paragraf 1

Za jugoslovenske ili francuske radnike i lica koja su s njima izjednačena, koji su uzastopno ili alternativno bili u obema zemljama ugovornicama začlanjeni kod jednog ili kod više nosilaca osiguranja za slučaj starosti ili za slučaj smrti (penzije), periodi osiguranja navršeni kod odnosnih nosilaca osiguranja, kao i periodi koji se priznaju ekvivalentnim periodima osiguranja u smislu odnosnih uređenja socijalnog osiguranja, sabiraju se, pod uslovom da se ne poklapaju, kako u cilju određivanja prava na davanja, tako i u pogledu održanja i uspostavljanja tih prava.

Paragraf 2

Kad zakonodavstvo jedne od zemalja ugovornica podvrgava dodeljivanje izvesnih koristi uslovu da su periodi (osiguranja) navršeni u izvesnoj profesiji za koju važi posebno socijalno osiguranje, sabiraće se, za sticanje prava na te koristi, samo oni periodi koji su navršeni u jednom ili više odgovarajućih posebnih osiguranja u drugoj zemlji.

Ako u jednoj od zemalja ugovornica ne postoji za takvu profesiju posebno socijalno osiguranje, periodi osiguranja, navršeni u odnosnoj profesiji u jednom od osiguranja navedenih u gornjem paragrafu, ipak se imaju sabrati.

Naročito, pošto u Jugoslaviji ne postoji posebno socijalno osiguranje rudara, smatraće se kao podobni za sabiranje sa periodima navršenim u francuskom rudarskom socijalnom osiguranju samo oni periodi rada navršeni u rudarskim preduzećima u Jugoslaviji, koji bi, da su bili provedeni u Francuskoj, omogućili sticanje prava prema posebnom zakonodavstvu o rudarskom socijalnom osiguranju.

Paragraf 3

Primanja na koja osiguranik može polagati pravo kod svakog od interesovanih nosilaca osiguranja određuju se, u načelu, reduciranjem iznosa onih primanja na koja bi osiguranik imao pravo, kad bi zbir svih perioda navedenih u gornjem paragrafu 1. bio navršen kod

odgovarajućeg nosioca osiguranja, tako, da se ovaj iznos reducira u srazmeri trajanja perioda navršenih kod odnosnog nosioca osiguranja.

Svaki od nosilaca osiguranja ustanovljuje, prema svom zakonodavstvu i uzimajući u obzir zbir svih perioda osiguranja, bez obzira u kojoj su od zemalja ugovornica navršeni, da li osiguranik ispunjava uslove koji se traže za sticanje prava na koristi predviđene tim zakonodavstvom.

On određuje, po pravilu, iznos novčanog davanja na koje bi zainteresovani imao pravo, kad bi svi sabrani periodi osiguranja bili navršeni isključivo pod njegovim zakonodavstvom, a davanje koje duguje utvrđuje u srazmernom delu prema trajanju perioda navršenih pod tim zakonodavstvom.

Član 15.

Kad jedan osiguranik, uzimajući u obzir, zbir svih perioda navedenih u paragrafu 1 člana 14. ne ispunjava u istom času uslove koji se traže po zakonodavstvima obeju zemalja, njegovo pravo na penziju ima se ustanoviti, shodno svakom od zakonodavstava, onda kad ispuni odnosne uslove.

Član 16.

Dodatne naknade i posebne pomoći predviđene posebnim francuskim zakonodavstvom za rudarske radnike isplaćuju se samo onim interesentima koji rade u francuskim rudnicima.

Član 17.

Paragraf 1

Svaki osiguranik može u času sticanja prava na penziju da se odrekne pogodnosti odredaba čl. 14. ove konvencije. Primanja na koja on može da polaže pravo po osnovu svakog od nacionalnih zakonodavstava određiće se tada zasebno od strane svakog zainteresovanog nosioca osiguranja, nezavisno od perioda osiguranja, odnosno od perioda priznatih ekvivalentima, koji su navršeni u drugoj zemlji.

Paragraf 2

Osiguranik može, u času sticanja novog prava na penziju po jednom od zakonodavstava koja se na njega imaju primeniti, ponovo optirati između pogodnosti iz čl. 14. i one iz ovog člana, ako mu je od koristi da to učini, bilo zbog izmena u jednom od nacionalnih zakonodavstava, bilo zbog prenosa svog prebivališta iz jedne zemlje u drugu, bilo u slučaju predviđenom u čl. 15.

Glava IV

Zajedničke odredbe o osiguranju za slučaj invalidnosti i starosti

Član 18.

Ako zakonodavstvo jedne od zemalja ugovornica podvrgava određivanje izvesnih koristi uslovima prebivališta, ovi se ne mogu primeniti na jugoslovenske ili francuske državljane dok prebivaju u jednoj od dveju zemalja ugovornica.

Ipak, pomoći za decu predviđene posebnim francuskim zakonodavstvom za rudarske radnike isplaćuju se samo pod uslovima utvrđenim u tom zakonodavstvu.

Član 19.

Paragraf 1.

Bez obzira na odredbe člana 14, ako ukupno trajanje perioda navršenih na osnovu zakonodavstva jedne od dve države ne iznosi godinu dana, nikakvo davanje se neće priznati po osnovu tog zakonodavstva.

Paragraf 2.

Periode iz prethodnog paragrafa uzima u obzir nadležna ustanova druge države u cilju primene člana 14.

Član 20.

Ako po zakonodavstvu jedne od zemalja ugovornica ili pri regulisanju davanja treba uzeti u obzir prosečnu zaradu za ukupno vreme osiguranja ili za jedan deo tog vremena, prosečna zarada koja se uzima u obzir za računanje davanja koja padaju na teret te zemlje ima se odrediti prema zaradama ustanovljenim u periodu osiguranja navršenog u toj zemlji.

**Glava V
Posmrtne pomoći penzionera**

Član 22.

Davanja za slučaj smrti penzionera padaju na teret onog nosioca osiguranja kod koga je osiguranik bio poslednji put učlanjen, ukoliko on, uzimajući u obzir periode osiguranja navršene u obe zemlje, ispunjava uslove koji se traže za dobijanje tih davanja sa stanovišta zakonodavstva koje važi za tog nosioca.

**Glava VI
PORODIČNA DAVANJA**

Član 23.

Ako, radi sticanja prava na porodična davanja koja se priznaju za decu koja borave na teritoriji jedne od strana ugovornica, nacionalno zakonodavstvo zahteva navršenje perioda rada, profesionalne delatnosti ili sa njima izjednačene delatnosti, uzimaju se u obzir periodi navršeni kako u jednoj tako i u drugoj zemlji.

Član 23A.

Paragraf 1. - Radnici ili sa njima izjednačena lica, francuski ili jugoslovenski državljani, zapošljeni na teritoriji jedne od dve države, imaju za svoju decu koja borave na teritoriji druge države pravo na porodične dodatke pod uslovima koji će sporazumno odrediti dve vlade.

Član 23B.

Deca radnika iz paragrafa 2. pod a) člana 3, koja prate radnika prilikom njegovog privremenog zapošljenja u drugoj zemlji, stiču pravo na porodična davanja predviđena zakonodavstvom zemlje porekla.

**Glava VII
Nesreće na poslu i profesionalne bolesti**

Član 24.

Paragraf 1

Ne mogu se isticati protiv državljana jedne od zemalja ugovornica odredbe sadržane u zakonodavstvu druge zemlje ugovornice, koje se odnose na nesreće u poslu i profesionalne bolesti, a koje ograničavaju ili ukidaju prava stranaca zbog mesta njihovog prebivanja.

Paragraf 2

Povećanja i dopunske pomoći dodeljene kao podatak renta zbog nesreće u poslu, u smislu zakonodavstva koja se primenjuju u svakoj od zemalja ugovornica, primenjuju se i na lica navedena u gornjem paragrafu 1, koja prenesu svoje prebivalište iz jedne od zemalja u drugu.

Član 25.

Svaka nesreća na poslu koja se dogodi jugoslovenskom radniku u Francuskoj ili francuskom radniku u Jugoslaviji, a koja je prouzrokovala ili može da prouzrokuje bilo smrt, bilo trajnu nesposobnost, potpunu ili delimičnu, mora biti bez odlaganja prijavljena od strane nadležnog organa, odnosno poslodavca mesno nadležnom konzularnom predstavništvu one zemlje čiji je unesrećenik državljanin.

Član 26.

Paragraf 1.

Svaki radnik u radnom odnosu, ili sa njim izjednačeno lice, koji pretrpi nesreću na poslu ili profesionalnu bolest u Francuskoj ili Jugoslaviji i koji se preseli na teritoriju druge zemlje ima, na teret ustanove kod koje je osiguran, pravo na davanja u naturi koja mu pruža ustanova novog mesta boravišta.

Radnik, pre nego što pređe u drugu zemlju, treba da dobije odobrenje od ustanove kod koje je osiguran, koja će voditi računa o razlozima promene boravišta.

Paragraf 2.

Davanja u naturi predviđena u paragrafu 1. pruža ustanova novog mesta boravišta prema odredbama zakonodavstva koje primenjuje ova ustanova u pogledu obima i načina pružanja davanja u naturi. Međutim, trajanje ovih davanja predviđeno je zakonodavstvom zemlje u kojoj je radnik osiguran.

Paragraf 3.

U slučaju iz paragrafa 1. ovog člana pružanje proteza, ortopedskih pomagala veće vrednosti i ostalih davanja u naturi većeg obima uslovljeno je, izuzev hitnog slučaja, odobrenjem ustanove kod koje je radnik osiguran.

Pojam apsolutne hitnosti definišaće vrhovne upravne vlasti dve zemlje.

Međutim, odobrenje ustanove osiguranja neće se zahtevati ako odgovarajući troškovi budu naknađeni putem paušala.

Paragraf 4.

Davanja u naturi koja se pružaju u slučaju predviđenom u paragrafu 1. ovog člana naknadiće ustanova osiguranja ustanovama koje su ova davanja pružala na način koji će biti utvrđen administrativnim sporazumom.

Paragraf 5.

Odredbe prethodnih paragrafa 1, 2, 3. i 4. ne primenjuju se na lica unesrećena na poslu u poljoprivredi u Francuskoj, kad se presele u Jugoslaviju.

U tom slučaju davanja svih vrsta pruža neposredno odgovorni poslodavac ili onaj kod koga se poslodavac osigurao.

Paragraf 6.

U slučaju promene boravišta koja je predviđena u paragrafu 1. ovog člana, davanje u novcu pruža shodno zakonodavstvu koje za nju važi, ustanova kod koje je radnik osiguran.

Član 26A.

Radi određivanja stepena trajne nesposobnosti koja je nastala usled nesreće na poslu ili profesionalne bolesti u odnosu na francusko ili jugoslovensko zakonodavstvo, nesreće na poslu ili profesionalne bolesti koje su ranije nastale shodno zakonodavstvu druge države, smatraće se kao da su nastale shodno zakonodavstvu prve države.

Član 26B

Ako zakonodavstvo jedne od država priznaje davanja po osnovu profesionalnih bolesti uslovljava da je bolest prvi put medicinski utvrđena na njenoj teritoriji smatraće se da je ovaj uslov ispunjen kad je ta bolest prvi put utvrđena na teritoriji druge države.

Član 26C

Kada je lice obolelo od sklerogene pneumokonioze obavljalo rad, koji može da izazove ovu bolest, na teritoriji Jugoslavije i Francuske, davanja, na koja može da polaže pravo obolelo lice ili članovi njegove porodice, priznaju se isključivo prema zakonodavstvu one države na čijoj teritoriji je taj rad obavljen poslednji put, pod rezervom da zainteresovano lice ispunjava uslove predviđene tim zakonodavstvom i uzimajući u obzir odredbe predviđene eventualno u članovima 26B, 26D i 26E.

Član 26D

Ako zakonodavstvo jedne od država uslovljava pravo na naknadu time da je profesionalna bolest utvrđena u određenom roku posle prestanka poslednjeg rada koji može da izazove bolest, nadležna ustanova ove države će kad razmatra u kom vremenu je ovaj poslednji rad obavljen uzeti u obzir, ako je to potrebno i rad iste prirode koji je obavljen na teritoriji druge države kao da je taj rad obavljan na njenoj sopstvenoj teritoriji.

Član 26E

Ako zakonodavstvo jedne od država uslovljava pravo na naknadu time da je rad koji može da izazove profesionalnu bolest obavljen u određenom trajanju, nadležna ustanova te države će uzeti u obzir, u onoj meri u kojoj to bude potrebno, periode u kojima je taj rad obavljen na teritoriji druge države.

Član 26F

Odredbe članova 26D i 26E primenjuju se samo ako je lice obolelo od sklerogene pneumokonioze.

Član 26G

Ako, uzimajući u obzir kad je to potrebno odredbe čl. 26V, 26D i 26E, obolelo lice ne ispunjava uslove predviđene zakonodavstvom one države na čijoj je teritoriji poslednji put obavljen rad koji može da izazove profesionalnu bolest, njeno pravo na obeštećenje će razmatrati, uzimajući eventualno u obzir odredbe pomenutih članova nadležna ustanova one države na čijoj je teritoriji to lice bilo ranije izloženo tom riziku.

Član 26H

U slučaju primene odredaba predviđenih u čl. 26D i 26E ili u jednom od tih članova, novčana davanja, uključujući i rente, dele se između nadležnih francuskih i Jugoslovenskih ustanova. Ova podela se vrši srazmerno trajanju perioda osiguranja za slučaj starosti navršenih prema zakonodavstvu svake od tih država u odnosu na ukupno trajanje perioda osiguranja za slučaj starosti navršenih prema zakonodavstvu dveju država na dan kada su ova davanja počela da teku.

Član 26I

Kad u slučaju pogoršanja profesionalne bolesti, radnik, koji je uživao ili uživa naknadu zbog profesionalne bolesti na osnovu zakonodavstva jedne od država ugovornica zatraži zbog iste profesionalne bolesti pravo na naknadu na osnovu zakonodavstva druge države, primeniće se sledeća pravila:

I. Slučaj kad je došlo do primene odredaba člana 26H:

- a) nadležna ustanova osiguranja države, na osnovu čijeg zakonodavstva su odobrena davanja u skladu sa članom 26C ili članom 26G, ostaje dužna da pruža na svoj teret davanja na osnovu svog sopstvenog zakonodavstva, uzimajući u obzir pogoršanja,
- b) teret novčanih davanja deli se između ustanova koje su učestvovala u snošenju ranijih davanja, u smislu člana 26H. Međutim, ako je obolelo lice ponovo obavljalo rad koji je mogao da izazove ili pogorša odnosnu profesionalnu bolest, ustanova osiguranja države na čijoj teritoriji je obavljen taj novi rad snosi na svoj teret razliku između iznosa davanja koji pripada kad se uzme u obzir pogoršanje i iznosa koji pripada bez obzira na pogoršanje.

II. Slučaj kad nije primenjen član 26H:

- a) ako radnik na teritoriji druge države nije obavljao rad koji može da izazove ili pogorša profesionalnu bolest, ustanova osiguranja prve države ostaje dužna da na svoj teret uzme isplatu davanja prema svom vlastitom zakonodavstvu, vodeći računa o pogoršanju,
- b) ako je radnik na teritoriji druge države obavljao takav rad, ustanova osiguranja prve države ostaje dužna da plaća davanja na osnovu sopstvenog zakonodavstva ne uzimajući u obzir pogoršanje, ustanova osiguranja druge države priznaće radniku dodatak čiji se iznos određuje prema zakonodavstvu ove druge države, a taj iznos jednak je razlici između iznosa davanja koji se duguje posle pogoršanja i iznosa koji bi pripadao kad bi bolest pre pogoršanja nastala na njenoj teritoriji,
- c) ako u slučaju iz tačke b) pravo na davanja nije priznato na osnovu zakonodavstva druge države ustanova osiguranja prve države ostaje dužna da na svoj teret vrši isplatu novčanih davanja prema svom vlastitom zakonodavstvu uzimajući u obzir pogoršanje, a ustanova osiguranja druge države snosi na svoj teret isplatu razlike između iznosa koji duguje ustanova osiguranja prve države na osnovu pogoršanja i iznosa koji bi dugovala bez obzira na pogoršanje. Odredbe ove tačke, međutim primeniće se samo u slučaju kad je radnik oboleo od sklerogene pneumokonioze.

DEO III OPŠTE I RAZNE ODREDBE

Glava I

Međusobna administrativna pomoć

Član 27.

Paragraf 1

Vlasti kao i ustanove socijalnog osiguranja dweju zemalja ugovornica pomagaće se međusobno u istoj meri kao da se radi o primeni njihovih vlastitih osiguranja.

Naknadni sporazum odrediće vlasti i organe socijalnog osiguranja svake od dweju zemalja ugovornica koji će biti ovlašćeni da u tom pogledu neposredno međusobno opšte, kao i da centralizuju zahteve interesenata i isplatu davanja.

Paragraf 2

Ovi organi i ustanove moći će u istom cilju supsidijarno pribeci intervenciji diplomatskih i konzularnih organa druge zemlje.

Paragraf 3

Diplomatski i konzularni organi jedne od dweju zemalja mogu neposredno intervenisati kod upravnih vlasti i kod domaćih ustanova socijalnog osiguranja druge zemlje, u pogledu prikupljanja svih obaveštenja potrebnih za odbranu interesa njihovih državljana.

Član 28.

Paragraf 1

Korišćenje oslobođenja od svih vrsta dažbina predviđenih zakonodavstvom jedne od zemalja ugovornica za predstavke koje se upućuju državnim organima ili ustanovama socijalnog osiguranja te zemlje, proširuje se i na odgovarajuće predstavke koje se upućuju radi primene ove konvencije državnim organima ili ustanovama socijalnog staranja druge zemlje.

Paragraf 2

Sva akta, dokumenta i bilo koje predstavke koje se upućuju radi izvršenja odredaba ove konvencije oslobođeni su zvanične overe od strane diplomatskih i konzularnih organa.

Član 29.

Saopštenja koja se upućuju radi primene ove konvencije od strane korisnika te konvencije ustanovama osiguranja, vlastima i sudovima jedne od zemalja ugovornica, nadležnim u predmetu socijalnog osiguranja, treba da su sastavljena na jednom od službenih jezika jedne ili druge zemlje.

Član 30.

Zahtevi i žalbe koji bi morali biti podneti u određenom roku državnom organu ili ustanovi socijalnog osiguranja jedne od zemalja ugovornica, nadležnim za primanje tih zahteva i žalbi u predmetu socijalnog osiguranja, smatraće se kao blagovremeno podneseni, ako su u istom roku dostavljeni odgovarajućem organu ili ustanovi u drugoj zemlji. U tom slučaju, taj poslednji organ, odnosno ustanova dužan je da zahteve i žalbe odmah dostavi nadležnoj ustanovi.

Član 31.

Paragraf 1

Vrhovni upravni organi država ugovornica propisaće neposredno bliže mere za sprovođenje ove konvencije i dopunskih sporazuma koji se u njoj predviđaju, ukoliko te mere zahtevaju njihovu međusobnu saglasnost.

Isti državni organi saopštavaće jedan drugome blagovremeno izmene koje nastupe u zakonodavnim i drugim normativnim aktima njihove zemlje u pogledu uređenja nabrojanih u članu 2.

Paragraf 2

Nadležni državni organi, odnosno službe svake od zemalja ugovornica saopštavaće jedni drugima i ostale odredbe donete radi izvršenja ove konvencije na području svoje zemlje.

Član 32.

Kao vrhovni upravni organi u smislu ove konvencije smatraće se u svakoj od država ugovornica ministri koji, svaki u svojoj zemlji, imaju u svojoj nadležnosti uređenja nabrojana u članu 2.

Glava II Razne odredbe

Član 33.

Paragraf 1.

Ustanove koje su obavezne na socijalna davanja na osnovu ove konvencije oslobađaju se ove obaveze plaćanjem u valuti svoje zemlje. Transfer iznosa koji odgovara davanjima koje duguju jedna i druga strana vrši se shodno odredbama sporazuma o plaćanju između Francuske i Jugoslavije koji je na snazi na dan vršenja transfera.

Paragraf 2.

U pogledu obračunskih plaćanja koja se izračunavaju na osnovu stvarnih troškova, ili na paušalnim osnovama, predviđenih Konvencijom, ustanove dveju država iskazuju svoja potraživanja u svojoj nacionalnoj valuti, a odgovarajući transferi vrše se shodno odredbama sporazuma o plaćanju na snazi između dve strane ugovornice.

Paragraf 3.

Kod transfera plaćanja koja su predviđena u paragrafima 1. i 2, primenjuje se kurs koji proizilazi iz zvaničnog pariteta dve valute.

Član 34.

Ovim se ne ukidaju pravila predviđena u zakonodavstvima navedenim u članu 2. u pogledu uslova za učešće osiguranika u izborima koji se vrše u ustanovama socijalnog osiguranja.

Član 35.

Ako se zakonodavstvom jedne od strana ugovornica isplata davanja u inostranstvu uslovljava odobrenjem, ovo odobrenje neće se zahtevati za državljane druge strane ugovornice, koji imaju boravište u svojoj zemlji porekla.

Član 36.

Odredbe koje su nužne za primenu ove konvencije u pogledu raznih grana socijalnog osiguranja obuhvaćenih u uređenjima nabrojanim u članu 2, biće predmet jednog ili više dopunskih sporazuma između vlada ili između upravnih organa država ugovornica. Ovi sporazumi moći će da obuhvate, bilo čitavu teritoriju zemalja ugovornica, bilo samo jedan deo.

Član 37.

Sve poteškoće u vezi sa primenom ove konvencije rešavaće sporazumno vrhovni upravni organi Država ugovornica.

Član 38.

Paragraf 1

Ova konvencija biće ratifikovana, a ratifikacioni instrumenti biće izmenjeni u Beogradu što je moguće pre.

Paragraf 2

Ona će stupiti na snagu prvim danom onog meseca koji će slediti razmeni ratifikacionih instrumenata.

Paragraf 3

Dan stupanja na snagu dopunskih sporazuma pomenutih u članu 36. biće predviđen u odnosnim sporazumima.

Paragraf 4

Davanja po kojima je isplata bila obustavljena, primenom odredaba koje su na snazi u jednoj od zemalja ugovornica, usled prebivališta ovlašćenika u inostranstvu, isplaćivaće se počev od prvog dana onog meseca koji sledi stupanju na snagu ove konvencije. Davanja koja nisu mogla biti dodeljena interesentima zbog istog razloga, biće regulisana i isplaćivana računajući od istog dana.

Ovaj paragraf biće primenjen samo u slučaju ako zahtevi budu podneti u roku od godine dana računajući od dana stupanja na snagu ove konvencije.

Paragraf 5

Prava jugoslovenskih ili francuskih državljana kojima su, pre stupanja na snagu ove opšte konvencije, regulisane penzije ili rente iz osiguranja za slučaj starosti, moći će se revidirati na zahtev interesenata.

Revizija će imati za posledicu, da će se korisnicima, počev od prvog dana onog meseca koji će slediti stupanju na snagu ove konvencije, priznati ista prava kakva bi imali da je ova konvencija bila na snazi u času regulisanja prava.

Paragraf 6

Dopunski sporazumi pomenuti u članu 36. utvrdiće uslove i modalitete pod kojima će biti revidirana prava koja su bila ranije regulisana, kao i ona koja su bila uspostavljena ili regulisana primenom prethodnog paragrafa, da bi se regulisanje tih prava saglasilo odredbama ove konvencije, odnosno pomenutih sporazuma. Ako su ranije regulisana prava bila okončana jednokratnom isplatom, nema mesta reviziji.

Član 39.

Paragraf 1

Ova konvencija zaključena je na vreme od godinu dana. Ona će se obnavljati prećutno iz godine u godinu, ako ne dođe do otkaza, koji mora biti saopšten tri meseca pre isteka roka.

Paragraf 2

U slučaju otkaza, odredbe ove konvencije i dopunskih sporazuma, pomenutih u čl. 36, i dalje će se primenjivati na već stečena prava, bez obzira na odredbe i ograničenjima koje bi zainteresovane strane mogle predvideti za slučaj boravka osiguranika u inostranstvu.

Paragraf 3

U pogledu prava čije je sticanje u toku s obzirom na periode osiguranja navršene pre dana prestanka važnosti ove konvencije, odredbe ove konvencije moći će se primenjivati pod uslovima koji treba da budu predviđeni dopunskim sporazumima.

Član 40.

Od dana stupanja na snagu ove konvencije prestaje da važi član 12. Ugovora o radu i pomoćima između Jugoslavije i Francuske od 29. jula 1932.

U potvrdu čega, odnosni opunomoćenici potpisali su ovu konvenciju i stavili na nju svoje pečate.

Sačinjeno u dva primerka u Parizu, 5. januara 1950.

SPECIJALNI PROTOKOL o pomoći starim radnicima koja je predviđena francuskim zakonodavstvom

Visoke strane ugovornice, uzimajući u obzir da su francuski državljani, nastanjeni u Jugoslaviji, potpuno izjednačeni sa jugoslovenskim u pogledu uživanja stalne pomoći umesto penzije, koja se dodeljuje starim i iznemoglim radnicima koji nisu navršili potrebni staž za sticanje penzije, utanačile su sledeće:

- pomoć starim radnicima dodeliće se, pod uslovima predviđenim za francuske radnike po zakonodavstvu o starim radnicima, svima starim jugoslovenskim radnicima bez dovoljnih sredstava, koji budu imali najmanje petnaest godina neprekidnog boravka u Francuskoj u vreme podnošenja zahteva.

Pomoć starim radnicima, dodeljena pod napred određenim uslovima, pretaće se isplaćivati korisnicima jugoslovenskog državljanstva koji budu napustili francusku teritoriju.

Rađeno u dva primerka u Parizu, 5. januara 1950. godine.